

Handläggare
Helene Mårtenson
Telefon: 08-50808789

Till
Kungsholmens stadsdelsnämnd
24 oktober 2024

Klimathandlingsplan 2030

Svar på remiss från kommunstyrelsen, KS 2023/416

Förvaltningens förslag till beslut

Stadsdelsnämnden överlämnar förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen.

Sammanfattning

Klimathandlingsplan 2030 är ett stadsövergripande styrdokument som syftar till att konkretisera hur de klimatrelaterade målen i *Miljöprogram 2030* ska uppnås. Tidigare klimathandlingsplan har reviderats och skickats ut på remiss av kommunstyrelsen i Stockholms stad. Förslaget föreslås liksom *Miljöprogram 2030* få en programperiod fram till 2030 vilket är längre än tidigare planer. Klimathandlingsplanen redovisar 146 åtgärder uppdelade på fem *omställningsområden* och konkretiserar hur stadens alla verksamheter i bred samverkan ska arbeta mot målen.

Förvaltningen välkomnar Klimathandlingsplan 2030 med dess höga ambitioner för staden. För att kunna genomföra det arbete som krävs ser förvaltningen att det är mycket viktigt med den kompetensutveckling och de stöd, digitala verktyg och vägledningar som lyfts i planen, bland annat för att spara energi, ställa klimat- och cirkularitetskrav i upphandlingar och göra hållbara val vid inköp. Förvaltningen önskar också vägledning för hur kartläggning och redovisning av nämndens utsläpp av växthusgaser från inköp ska genomföras, liksom mer stöd från staden och även mer samverkan i staden för att stärka och öka kommunikationsarbetet för klimat och miljö. I arbetet med gemensamma omställningsarenor i staden ser förvaltningen ett behov av strukturer som stödjer och främjar horisontella samarbeten inom och utanför staden.

Bakgrund

Stockholms stads klimathandlingsplan har reviderats mot bakgrund av det uppdrag som gavs i kommunfullmäktiges budget för 2023. Förslaget har skickats ut på remiss av kommunstyrelsen Stockholms stad. Arbetet med att revidera klimathandlingsplanen har bedrivits parallellt med att stadens miljöprogram reviderats.

Förslaget till ny klimathandlingsplan har tagits fram av brett sammansatta grupper från olika delar av Stockholms stad under ledning av kommunstyrelsen och Stockholms Stadshus AB. I arbetet har representanter från flertalet nämnder och bolagsstyrelser inom staden deltagit och bidragit med expertkunskap inom olika fokusområden. Miljö- och hälsoskyddsnämnden har ansvarat för en särskild redaktionsgrupp för handlingsplanedokumentet.

Remissinstanser förutom stadens nämnder och bolag är bland många andra kommunerna i Stockholms län, Akademiker-förbundet SSR, Avfall Sverige, Climate Live, Ellevio, fosilfritt sverige, Fridays for future Stockholm, Fältbiologerna i Stockholm, Företagarna Stockholm, Gasnätet Stockholm AB, Hela Jorden, håll sverige rent, KI, Klimatkommunerna, Kommunal Stockholm, KTH, Länsstyrelsen Stockholm, Malmö stad, Medveten konsumtion, Naturskyddsföreningen Stockholms län, Region Stockholm, Scouterna Stockholm, STF Stockholm, Stockholm Exergi, Stockholms handelskammare, Swedavia, Svensk Dagligvaruhandel, Sveriges Kommuner och Regioner och Vårdförbundet.

Synpunkter ska ha inkommit skriftligen senast den 25 oktober 2024.

Ärendet

Klimathandlingsplan 2030 är ett stadsövergripande styrdokument som syftar till att konkretisera hur de klimatrelaterade målen i *Miljöprogram 2030* ska nås. De två målen i miljöprogrammet är:

1. En rättvis och inkluderande omställning och
2. Ett Stockholm utan globalt klimatavtryck.

Klimathandlingsplanen redovisar 146 åtgärder (sid. 48 - 68) uppdelade på fem *omställningsområden* och konkretiserar hur stadens alla verksamheter i bred samverkan ska arbeta mot målen. För varje omställningsområde och åtgärd finns ansvariga nämnder och bolagsstyrelser utpekade.

De fem utpekade omställningsområdena är:

1. Agera för en rättvis och inkluderande omställning
2. Utveckla ett klimatpositivt energisystem
3. Driva på för hållbara och fossilfria transporter
4. Planera, bygga och utveckla staden cirkulärt och hållbart
5. Styra mot en konsumtion med låg klimatpåverkan i stadens egen organisation.

Förslaget till klimathandlingsplan föreslås liksom Miljöprogram 2030 få en programperiod fram till 2030 vilket är längre än tidigare planer. På detta sätt kan klimathandlingsplanen bättre harmonieras med Parisavtalet, Agenda 2030 och EU:s mission om klimatneutrala och smarta städer 2030.

Styrning, genomförande och uppföljning

Den föreslagna klimathandlingsplanen inkluderar nya arbetssätt för att staden ska stärka sitt klimatarbete. Ansvar fördelas till nämnder och bolagsstyrelser för omställningsområdena och för åtgärder utifrån stadens klimatmål med samordningsansvariga. Detta för att åstadkomma bättre samordning inom stadens organisation. Arbetet ska kopplas till nämnder och bolagsstyrelsers ordinarie budgetunderlag och inriktning följande år. Stadsledningskontoret kommer att samordna processen utifrån den övergripande samordningen av stadens klimatarbete.

En utsläppsbudget ska sätta tempot i utsläppsminskningen baserat på ett åtagande om global klimaträttvisa. Utpekade nämnder och bolagsstyrelser har också ett särskilt ansvar att minska utsläppen från sin konsumtion med 50 procent till 2030.

Varje år gör kommunstyrelsen en uppföljning av Miljöprogram 2030 som redovisas till kommunfullmäktige. Klimathandlingsplanen följs upp genom de klimatrelaterade målen (mål 1 och mål 2) i miljöprogrammet inom den uppföljningen. Under våren 2027 ska en grundlig halvtidsuppföljning av miljöprogrammet genomföras för att säkerställa att staden är på rätt väg för att nå målen 2030.

Samverkan

Omställningsområdena är identifierade utifrån stadens arbetsprocesser och syftar till att åstadkomma den kraftsamling som krävs för att klimatmålen ska kunna nås. Att arbeta i omställningsområden syftar bland annat till att utveckla och stärka samverkan mellan berörda nämnder och bolagsstyrelser inom stadens organisation.

Samverkan behöver även ske med näringsliv, akademi, andra offentliga aktörer, civilsamhälle och inte minst Stockholms invånare för att nå de högt ställda klimatmålen.

Kommunikation

Klimathandlingsplan 2030 har utformats för att vara tillgänglig för stadens medarbetare och stockholmarna, underlätta kommande kommunikationsinsatser, och förtydliga hur kommunikation är en integrerad del av att genomföra stadens klimatarbete.

Ekonomi

Stadsledningskontoret framhåller att åtgärderna i klimathandlingsplanen i vissa fall kommer att vara resurskrävande och i andra fall innebära minskade kostnader. Det kan handla om exempelvis förändrade driftkostnader till följd av ökad skötsel eller avtalsuppföljning. Detta innebär att nämnder och styrelser måste göra kloka avvägningar med hänsyn tagen till klimatnyttan relaterat till kostnaderna. Det är viktigt att åtgärder utformas så att synergier med stadens andra mål nås. I planen anges också att staden behöver jobba aktivt med att söka externa finansieringskällor från staten och EU, särskilt i de fall där satsningarna inte kan finansieras av högre intäkter eller lägre kostnader.

Stadsdelsnämnderna

Ett stärkt klimatarbete i stadsdelsnämnderna är en av förutsättningarna för att arbetet på lokal nivå med klimatomställningen ska lyckas. Staden ska utveckla lokala samverkansarenor där kommunen, näringslivet och civilsamhället arbetar tillsammans för att snabbare genomföra åtgärder och nå mål kring klimat och hälsa. Staden ska bidra till att stärka invånarnas möjlighet till delaktighet och engagemang i klimatomställningen (sidan 19, omställningsarena 1).

Staden ska fortsätta driva på omställningen genom att systematiskt ställa klimat- och cirkularitetskrav i upphandlingar samt följa upp dessa. Kompetensen om dessa frågor ska öka hos alla i stadens inköpsorganisation för att nå detta och den stadsgemensamma inköpsprocessen ska utvecklas ytterligare. Vidare ska staden också accelerera arbetet med att etablera mer hållbara och cirkulära arbetssätt och rutiner i sina verksamheter. Med hjälp av stöd, digitala verktyg och vägledning ska det bli lättare att göra hållbara val vid köp och i det dagliga arbetet (sid. 31, omställningsarena 5). Enligt miljöprogrammets delmål 2.4 ska utsläppen från stadens konsumtion halveras till 2030. I tabellen på sidan 37 som anger stadens inköp per nämnd och bolag år 2021 ligger Kungsholmens stadsdelsnämnd på 19 000 ton CO₂e.

Klimatpåverkan från den mat som serveras på stadens förskolor, skolor, fritidsgårdar, dagverksamheter och på stadens vård- och omsorgsboenden behöver minska markant till år 2030. Detta ska ske genom att till exempel öka andelen vegetabilier. Matsvinn behöver också minska avsevärt. Stockholms stad har vidare en viktig roll att spela i att minska klimatpåverkan från plast, både vad gäller förpackningar och varor. Genom att minska användning av plast och säkerställa att den plast som behöver användas cirkuleras genom återanvändning eller material-återvinning ska klimatpåverkan minska (sidan 31, omställningsarena 5).

Åtgärder

I åtgärdslistan på sid 48-68 i klimathandlingsplanen finns en rad åtgärder där stadsdelsnämnderna har utpekat huvudansvar, delansvar eller ska samverka med. Exempel på åtgärder där stadsdelen har utpekat huvudansvar är:

- Kompetensutveckla stadens personal för att minska klimatpåverkan i hela organisationen (åtgärd 1.4)
- Stärka och tydliggöra stadsdelsnämndernas roll kopplat till delaktighet och involvering i klimatomställningen (1.8)
- Minska totala mängden köpt energi i stadens verksamheter (2.17 a)
- Säkerställa att berörd personal har erforderlig kunskap om energibesparande åtgärder i sin verksamhet (2.18 b)
- Effektivisera och samordna varuleveranser i stadens verksamheter (3.11)
- Ställa krav på fossilfria drivmedel i upphandlingar (3.15 a)
- Genomföra kartläggning och redovisning av nämndens utsläpp av växthusgaser från inköp med syfte att ta fram åtgärder för att halvera utsläppen till år 2030 (5.2)
- Etablera systematiskt arbete för att minska användningen av förbrukningsartiklar i plast och öka utsorteringen av verksamhetsavfall (inklusive plastförpackningar) i stadens verksamheter (5.15).

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom ekonomiavdelningen i samråd med verksamhetsavdelningarna. Stadsdelsnämndens pensionärsråd, rådet för funktionshinderfrågor samt förvaltningsgruppen har beretts möjlighet att lämna sina synpunkter i ärendet och eventuella synpunkter från dem återfinns i respektive protokoll.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Förvaltningen välkomnar Klimathandlingsplan 2030 med dess höga ambitioner för staden. För att kunna uppnå målen ser förvaltningen att den kompetensutveckling och de verktyg som staden kommer erbjuda medarbetarna blir särskilt viktiga, liksom de ökade kommunikationsinsatserna för klimat och miljö.

Omställningsområden

1. Agera för en rättvis och inkluderande omställning

I klimathandlingsplanen står att staden ska utveckla lokala samverkansarenor där kommunen, näringslivet och civilsamhället arbetar tillsammans för att snabbare genomföra åtgärder och nå mål kring klimat och hälsa (sid. 19). Detta återkommer i åtgärd 1.8: *Stärka och tydliggöra stadsdelsnämndernas roll kopplat till delaktighet och involvering i klimatomställningen.* Kungsholmens stadsdelsförvaltning har redan påbörjat samverkan kring omställningsarenan för innerstaden med stadsdelsförvaltningarna Norra innerstaden och Södermalm i EU-projektet SCALE. Förvaltningen ser fram emot detta arbete och hoppas att staden kommer stödja utvecklingen av strukturer som främjar horisontella samarbeten inom och utanför staden.

På sidan 19 står det att Stockholms stad ska nyttja sin roll som arbetsgivare och arbeta för att alla medarbetare och chefer bidrar i klimatomställningen. Det kan kopplas till åtgärd 1.4 som lyder: *Kompetensutveckla stadens personal för att minska klimatpåverkan i hela organisationen.* Här ser förvaltningen att det är viktigt att chefer inkluderas i denna kompetensutveckling då chefsrollen är av central betydelse för att arbetet ska kunna genomföras på bred front.

På flera ställen i planen står att det behövs en ambitionshöjning kring kommunikation och dialog för att nå ut till fler. Förvaltningen tycker det är bra och viktigt med mer fokus på kommunikation och önskar mer stöd från staden och även mer samverkan i kommunikationsarbetet.

2. Utveckla ett klimatpositivt energisystem

Förvaltningen tycker det är mycket bra att miljöförvaltningen ska *ta fram särskilda energisparutbildningar till stadens egen personal* (åtgärd 2.18 a) så att förvaltningen får stöd i att *säkerställa att berörd personal har erforderlig kunskap om energibesparande åtgärder i sin verksamhet* (åtgärd 2.18 b).

3. Driva på för hållbara och fossilfria transporter

Stadsmiljöavdelningen

Stadsdelsförvaltningen har upplevt svårigheter med att följa upp stadens miljökrav i relation till åtgärd 3.15 a, *ställa krav på fossilfria drivmedel i upphandlingar*, gentemot upphandlade entreprenörer för drift och anläggning i park och grönområden som förvaltningen ansvarar för. Här behövs mer stöd från miljöförvaltningen för att stadsdelsförvaltningen ska kunna förstå kraven som ställs gentemot entreprenörerna samt för att kunna följa upp att kraven följs. Omställning av driften till fossilfritt behöver också gå hand i hand med marknadens behov av utveckling och dagens kostnadsbild. I dagsläget är exempelvis många av dagens eldrivna fordon och verktyg mycket dyra och har inte tillräcklig kapacitet.

5. Styra mot en konsumtion med låg klimatpåverkan i stadens egen organisation

Åtgärd 5.4 anger att kommunstyrelsen i samverkan med miljö- och hälsoskyddsnämnden har huvudansvar för att ta fram koncept för att kompetensutveckla medarbetare inom stadens inköpsorganisation där också alla nämnder och bolagsstyrelser har delansvar. Även här tycker förvaltningen det är viktigt med kompetensutveckling, digitala verktyg och vägledning. Går det att samla relevant information på digital sida så det är lätt för verksamheterna att hitta och kommunicera detta internt?

Även i samband med att bland annat stadsdelsnämnderna ska genomföra åtgärd 5.2: *kartläggning och redovisning av nämndens utsläpp av växthusgaser från inköp med syfte att ta fram åtgärder för att halvera utsläppen till år 2030* önskar förvaltningen vägledning för hur denna kartläggning och redovisning ska göras.

Stadsmiljöavdelningen

Att ha tillgång till lagringsplatser eller så kallade *kommunaltekniska ytor* är viktigt för stadens verksamheter rörande drift, underhåll, anläggning, och nyanläggning av stadens offentliga miljöer. Ytorna är nödvändiga för att kunna utföra drift, underhåll och anläggningsarbeten på ett energieffektivt och ekonomiskt hållbart sätt. Genom att säkerställa att sådana ytor finns lokalt så begränsas även konsumtion och transporter. Samtidigt är de nödvändiga för att uppnå en effektiv organisation som kan operera snabbt. För att möjliggöra återbruk av rivningsmaterial såsom gatsten, marksten, kantsten, skräpkorgar, bänkar, lyktstolpar och annat så behöver staden avsätta kommunaltekniska ytor lokalt inom varje stadsdelsområde, samt även ett mindre antal stadsövergripande

”huvudlager” som stadens förvaltningar kan nyttja för lagring och återbruk. Ett sådant huvudlager finns till exempel i Lövsta.

Huvudansvariga förvaltningar för att säkerställa sådana ytor bör vara stadsbyggnadskontoret och exploateringskontoret då ytor måste avsättas i detaljplaner och fredas från att bli markanvisade och bebyggda. *Delansvariga* bör vara trafikkontoret, stadsdelsförvaltningar, idrottsförvaltningen, fastighetskontoret, Stockholms Hamnar med flera förvaltningar och bolag som arbetar med stadens offentliga miljöer.

Klimathandlingsplanens struktur

Förvaltningen tycker det är bra och tillgängliggörande att planen använder förtydligande faktarutor, och vill uppmuntra till fler rutor för att förklara ofta återkommande komplicerade begrepp och företeelser, som t.ex. Scope 1, 2 och 3 (sid. 44) och CCS och Bio CCS (sid. 45).

För en oinitierad läsare kan det framstå som oklart vad som är klimathandlingsplanen och vad som är miljöprogrammet då den ena bygger på den andra, och många referenser görs mellan dessa båda. Det skulle vara klargörande att tidigt introducera en ruta med uppställning över miljöprogrammets samtliga sju mål, då fem av målen nämns i texten, till exempel på sidan 8. Likaså kan sambandet mellan omställningsområdena och miljöprogrammets mål ytterligare tydliggöras i diagrammet på sidan 18. Även på sidan 33 kan tydligheten öka i relation till sambanden mellan miljömål, klimatmål, och omställningsområde.

Diagrammet i Figur 10 (sid. 43) i avsnittet *Vilka utsläpp ingår i klimatmålen* skulle kunna presenteras tidigare i handlingsplanen för att förtydliga sambandet och relationen mellan de olika diagrammen för utsläpp från transporter, energi och konsumtion på sidorna 13, 14 och 15.

Det finns en stor likhet i termerna *omställningsområde*, som klimathandlingsplanen bygger på, och *omställningsarena*, som stadsdelsförvaltningarna arbetar med i stadens EU-projekt SCALE. Går det att göra något förtydligande för att särskilja termerna och på så sätt undvika eventuella missförstånd?

Ann-Christine Hansson
Stadsdelsdirektör

Kungsholmens
stadsdelsförvaltning

Catharina Liljedahl
Avdelningschef
ekonomiavdelningen
Kungsholmens
stadsdelsförvaltning

Bilagor

1. Klimathandlingsplan 2030, KS 2023/416
2. Tjänsteutlåtande, Dnr KS 2023/416

Attesterat av

Detta dokument har godkänts digitalt av följande personer:

Namn	Datum
Ann-Christine Hansson, Stadsdelsdirektör	2024-10-04
Catharina Liljedahl, Avdelningschef ekonomiavdelningen	2024-10-04